

Analiza obiska kočje na planini Razor

Edo KOZOROG*

Izvleček

Kozorog, E.: Analiza obiska kočje na planini Razor. *Gozdarski vestnik*, št. 7-8/1992. V slovenščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 6.

Kočja na planini Razor je ena pomembnejših postojank v Primorskem delu našega alpskega sveta. Zato smo skušali analizirati njen obisk in s tem razložiti zakonitosti obiska v tem prostoru. Kljub temu, da so rezultati obremenjeni z določenimi lokalnimi posebnostmi, so dobljene zakonitosti več ali manj značilne za ves naš alpski svet.

Ključne besede: gorski svet, rekreacija.

1.0. UVOD

Po slovenskem alpskem svetu je speljanih kar nekaj nacionalnih transverzal in planinskih poti, ki omogočajo obisk sredogorja in visokogorja velikemu številu planincev in izletnikov. O njih imamo zbranih praznoprav veliko informacij na različnih nivojih, ki jih pa zelo redko uporabljamo.

V pričujoči analizi smo segli po informacijah, ki jih nudi vpisna knjiga kočje na planini Razor (1317 m). Ta je vzorno vodena že od leta 1948, ko je bila kočja odprta. Čeprav so podatki zelo zanimivi za območje, ki ga pokriva kočja, t.i. porečje reke Tolminke, pa nam kažejo tudi določene zakonitosti povojnega in sezonskega obiska celotnega našega alpskega sveta. Omenjena kočja je namreč vključena v vse pomembnejše transverzale: v Slovensko planinsko pot (transverzala), Slovensko geološko pot in Evropsko pešpot E-7 (letos je bila izbrana celo kot druga najbolj priljubljena postojanka v sredogorju). Ker je to območje, ki ga soupravlja gozdarstvo, je z

* E. K., dipl. inž. gozd., Soško gozdno gospodarstvo Tolmin, 65220 Tolmin, Brunov drevored 13, Slovenija.

Synopsis

Kozorog, E.: The Attendance Analysis of the Hut in the Razor Mountain Pasture. *Gozdarski vestnik*, No. 7-8/1992. In Slovene with a summary in English, lit. quot. 6.

The hut in the Razor mountain pasture is one of the most important stopping places in the Primorje (Slovene coast region) part of Slovene Alpine region. This was the reason for the attendance analysis and presenting some principles as regards the visiting of this area. In spite of the fact that the results have been influenced by some local specifics, the established principles are more or less characteristic of the whole Slovene Alpine region.

Key words: mountainous region, recreation.

njegovo problematiko vse bolj usodno povezano.

2.0. PREDSTAVITEV KOČJE NA PLANINI RAZOR

Vse do druge svetovne vojne v tem delu Julijskih Alp ni bilo planinskih postojank. Gore so bile mejne in planinstvu večinoma nedostopne. Zato je že prvo leto po vojni Planinsko društvo (PD) Tolmin uredilo nekdanjo vojaško stražarnico na prelazu Globoko kot zasilno vmesno postojanko na poti v Bohinj. Dne 11. septembra 1948 pa je odprlo novo kočjo na mestu nekdanje karavle na planini Razor (Uršič 1948). Spodaj sta bili kuhinja in jedilnica, zgoraj pa skupna ležišča za 30 oseb. V naslednjih letih se je porajala tudi želja po gradnji kočje pri izviri Tolminke, vendar so leta 1957 spet usmerili vse sile v širjenje kočje na planini Razor. Dela so z večjo ali manjšo zagnanostjo trajala vse do leta 1971, ko je prenovljena nudila 60 ležišč. Že leta 1978 so poškodbe po potresu zahtevale popravilo, deloma pa so kočjo spet razširili. Do leta 1984, ko so jo 22. 7. ponovno odprli, je bilo opravljenih 11.000 prostovoljnih delovnih

ur, do objekta pa je bilo zvoženih 380 ton gradbenega materiala (Rovšček 1985).

3.0. ANALIZA OBISKA

Osnova naše analize je bilo preštevanje obiskovalcev in standardnih podatkov, ki so jih ti navedli v vpisni knjigi. To so zaporedna številka in ime obiskovalca, stalno bivališče, članstvo PZS, smer prihoda in smer odhoda. Seveda smo v statistično obdelavo lahko zajeli le tisti del populacije, ki se vpisuje v knjige. Teh je po naših ocenah okoli 70 % vseh obiskovalcev. Pri tem je večji delež tistih, ki se ne vpisujejo med nedeljskimi izletniki in domačini.

3.1. Analiza obiska koč v desetletjih

Utrip planinstva v tem delu Julijskih Alp se najbolj zrcali v letnih obiskih v desetletjih. Grafikon 1 prikazuje obisk koč od leta 1948 pa do danes. Vseh vpisanih obiskovalcev je bilo do zdaj že 76.746. Naraščanje obiska lahko ponazorimo s funkcijo, ki je podobna logaritemski ($-20746,11 + 5340,34 \times \ln X$). Ta funkcija pojasnjuje kar 89,6 % vsote kvadratov odstopanj in je domnevno značilna za obisk našega celotnega alpskega sveta. Druge nepojasnjene individualne odklone funkcije pa lahko deloma pojasnimo s poglobljeno analizo naključnih in lokalnih vplivov, kot so vremenske razmere, popravila koč, odnos oskrbnika koč do obiskovalcev, potres leta 1976 ipd. Najbolj očitna odklona sta v letih 73–75 v pozitivni smeri, in v letih 81–84 v negativni smeri. Prvega bi lahko deloma pojasnili z vključitvijo koč v Slovensko planinsko pot, drugega pa s popravilom koč in težavami pri iskanju primerne oskrbnika koč. V zadnjih desetih letih je letno obiskalo koč povprečno 2660 obiskovalcev, povprečni indeks naraščanja obiska pa je bil 1.05.

Če zaupamo statistiki, bo obisk še nekaj časa naraščal s podobno intenziteto. To pa bo brez dvoma povečalo konflikte na tem območju.

3.2. Analiza sezonskega obiska koč

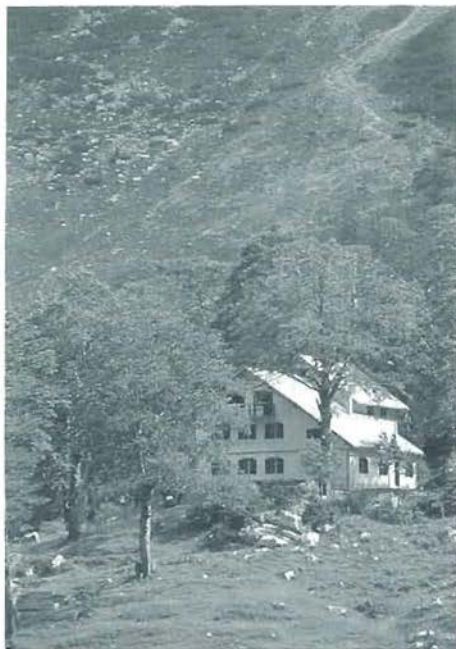
Največji vpliv na sezonski obisk ima od-

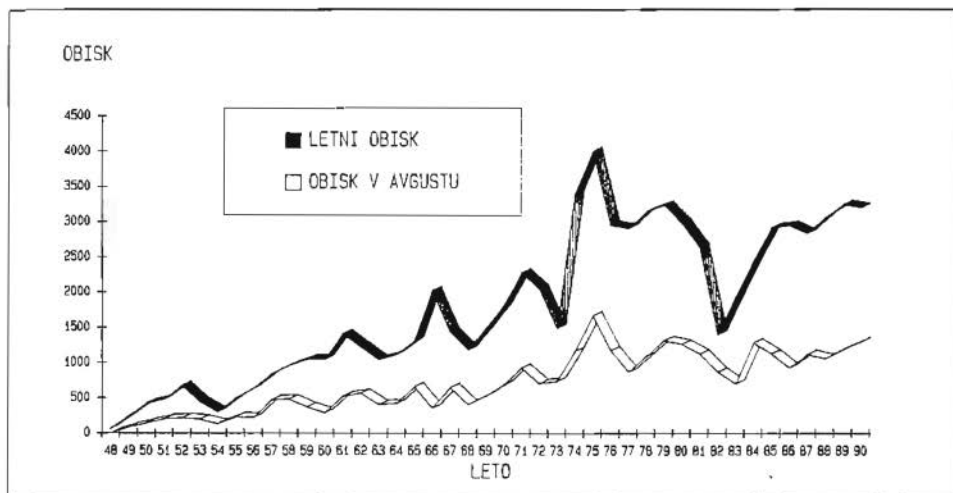
prtost koč. Obravnavana koč je odprta od sredine junija do konca septembra, na kar vpliva tudi vreme. V zimskem času je odprta le ob pomembnejših praznikih in zaradi vzdrževanja koč. Grafikon 2 potrjuje splošno znano hipotezo, da sta julij in avgust najprimernejša za obisk gora, avgust pa je s svojimi 39 % obiska nedvomno višek sezone.

3.3. Analiza smeri prihoda in odhoda obiskovalcev

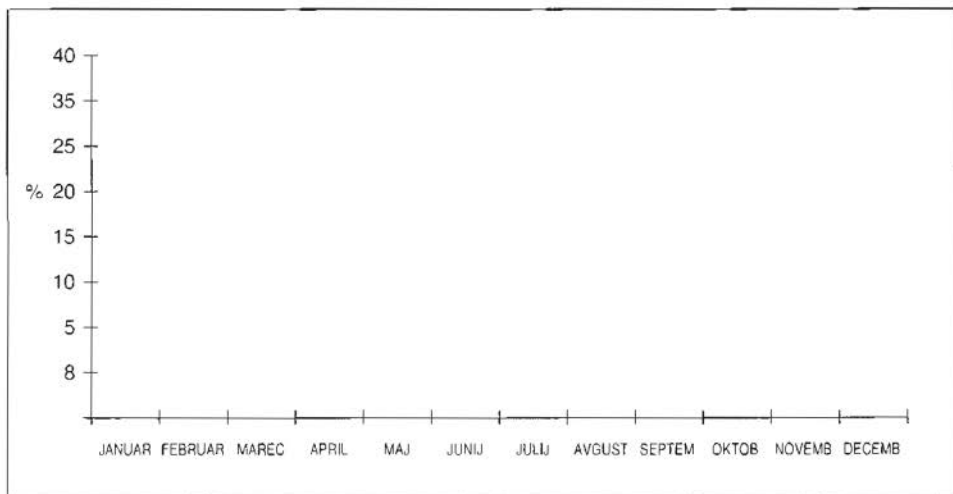
Poti do koč v grobem predstavljajo križ, ki ga tvorijo smeri Tolmin–Razor–Bohinj, in Krn–Razor–Baška grapa. Slovenska planinska pot poteka v smeri Krn–Razor–Baška grapa ali obratno. Geološka pot in E-7 pa v smeri Tolmin–Razor–Baška grapa. Prek 50 % obiskovalcev pride in prav toliko zapusti planino Razor iz Tolminskih Ravn in s planine Stador, kjer jim večji del dostopa iz doline skrajša osebno vozilo. Nekaj manj kot 20 % obiskovalcev pa uporablja najbolj zahtevne poti, v tem primeru v smeri

Koča na planini Razor na zgornji gozdni meji
(Foto: E. Kozorog)

Grafikon 1: Obisk koče v obdobju 1948–1990

Grafikon 2: Sezonski obisk koče po mesecih

Črna prst–Razor–Krn, kjer poteka tudi Slovenska planinska pot. Nekoliko več obiskovalcev prihaja s Krna in planine Stador, odhaja pa proti Bohinju.

3.4. Kraj stalnega bivališča obiskovalcev in članstvo pri PZS

Analiza kraja stalnega bivališča je potrdila nacionalno pomembnost tega območja kot dela Julijskih alp, saj je le 37% obiskovalcev koče iz širše Tolminske. Iz preostale Slovenije jih je kar 53%, 7% je

tujcev, le dober odstotek obiskovalcev pa je iz drugih republik nekdanje Jugoslavije.

Podatek o 71% pripadnosti obiskovalcev Planinski zvezi Slovenije (PZS) kaže na velik vpliv te organizacije v naših Alpah. V nečlanih so zajeti tudi tujci, čeprav so večinoma člani svojih planinskih organizacij.

4.0. SKLEPI IN POVZETEK

Iz analize obiska koče na planini Razor je mogoče povzeti naslednje:

Zaradi svoje lege in vključitve v sistem transverzalnih poti je koča na planini Razor izrazito nacionalnega pomena, saj je kar 63% obiskovalcev doma zunaj Tolminske. Zaradi tega domnevamo, da so rezultati analize obiska v tem prostoru več ali manj značilni tudi za preostali alpski svet pri nas.

Rezultati prikazujejo zakonitosti letnih in mesečnih obiskov v tem delu Julijskih Alp. Ker se obisk funkcijsko povečuje in se bo predvidoma tudi v prihodnje, lahko pričakujemo, da bodo tu v prihodnje konflikti v prostoru še izrazitejši.

Evidentiran je bil velik vpliv, ki ga imajo nacionalne transverzale na povečan obisk na tem področju.

Velik sezonski obisk naših gora v poletnih mesecih je že znan in je na višku v avgustu s kar 39% vseh obiskovalcev.

Zelo velik del obiskovalcev (v našem primeru prek 60%) uporablja za dostop in sestop najlažje poti in se, »dokler se da«, pripeljejo z osebnim vozilom, zelo majhen delež pa najtežje popotniške poti (pod 20%). Ker je kar 71% vseh obiskovalcev članov PZ Slovenije, je vpliv te organizacije na dogajanje v alpskem svetu nedvomno velik. Ker pa se to planinstvo dogaja skoraj v celoti na gozdnih površinah in v območju, ki je funkcionalno vezano na gozd, je PZS morda pravi naslov za sodelovanje, vsaj na nivoju izmenjavanja informacij. Z novimi nalogami, ki so posledica razširjenega pojmovanja gozdarstva, pa se tu odpira nov interdisciplinarni prostor, na katerega so doslej opozarjali le občasni konflikti.

THE ATTENDANCE ANALYSIS OF THE HUT IN THE RAZOR MOUNTAIN PASTURE

Summary

The attendance analysis of the mountain hut in the Razor Alpine pasture can offer the following conclusions:

Due to its position and the incorporation into the system of transversal routes, the hut in the

Razor mountain pasture is of extreme national importance because as much as 63% of its visitors are not resident in the Tolmin region. Consequently, it is presumed that the results of the attendance analysis in this area be also more or less characteristic of the remaining Alpine region in Slovenia.

The results show the principles of monthly and annual attendance in this part of Julian Alps. Due to the fact that the attendance function increases and is also expected to do so in the future, it can be anticipated that future conflicts will be even more explicit.

Great influence national transversal routes have on the increased visit of this region has been recorded.

Great seasonal visit to Slovene mountains during the summer months has already been known and it reaches its peak in August with as much as 39% of all the visitors.

When accessing and descending, a great deal of visitors (here 60%) use the easiest routes and make use of their car "as long as it is possible". There is a small percentage of those who choose the most difficult travelling routes (less than 20%). Because as much as 71% of all the visitors are the members of the Alpine League of Slovenia, the influence of this organization on the events going on in the Alpine region is undoubtedly great. Yet because this mountaineering takes place almost exclusively in forest areas and in the region which is functionally linked to the forest, the PZS (the Alpine League of Slovenia) might be the appropriate addressee to start the cooperation with, at least on the level of information exchanging. With the new tasks, which are the result of a more comprehensive understanding of the forestry, new interdisciplinary sphere has emerged, which has only been paid attention to by periodical conflicts up till now.

VIRI

1. Kozorog, E. 1991: Gorniške dejavnosti v porečju Tolminke, oddano gradivo za etnološki zbornik, Tolmin.
2. Rovšček, Ž. 1985: Koča na pl. Razor, PV 1985/2, PZS Lj.
3. Uršič, H. 1948: Koča na planini Razor, PV 1948/10, PZS, Lj.
4. Uršič, H. 1965: Soška podružnica SPD, PV 1956/11, PZS Lj.
5. Zupanc, C. 1975: Naše planinstvo, Tolminski zbornik, str. 473-477.
6. * 1948-1990: Vpisne knjige koče na planini Razor, Pokrajinski arhiv, Nova Gorica.